

M. DĄBROWSKA

29/2

DZIEJE
Naszej Ojczyzny

124

MARJA DĄBROWSKA

DZIEJE
NASZEJ OJCZYZNY

WYDANIE DRUGIE UZUPEŁNIONE

WARSZAWA 1920 KRAKÓW
TOWARZYSTWO WYDAWNICZE W WARSZAWIE.

Przedruki, nieuprawnione przez autora, wzbronione.
Wszelkie prawa autorskie co do tłumaczeń i przeróbek zastrzeżone.
Prawa autorskie co do tłumaczeń i t. d. w Rosji zarezerwowane na za-
sadzie ustawy z d. 3 kwietnia 1911 r.
Copyright by Marja Dąbrowska, nineteen hundred twenty.

Ze względu na popularny charakter książki, nie pozwalający obciążać jej odnośnikami lub objaśnieniami—cytowałam w niej bez odnośników lub cudzoziemców wielu autorów, jako to: Galla, Kadłubka Janka z Czarnikowa, Orzechowskiego, Starowolskiego, Reya, Kochanowskiego, Heindensztajna, Połockiego Wacława, Kochanowskiego, Szajnochę, Brücknera, Glogera, Łozickiego, Kiliwicza, Woronicza, Korzona, Grabca i innych.

Przy opracowaniu tej książki korzystałam z łaskawych wskazówek p. J. Grabca, któremu niniejszym słowem podziękowanie.

Marja Dąbrowska

Sierpień 1877 r.

Dwór nad Wisłą

SPIS ROZDZIAŁÓW.

I. Jak powstało państwo polskie 1

Skąd przybyli i gdzie osiedli nasi praojcowie? Jak wyglądała ziemia, którą nasi Ojcowie zajęli? — Jak żyli Lechici w nowej odczyźnie? Czym się nasi Ojcowie odznaczali i jaką mieli religję? — Jak urządzone było społeczne życie Lechitów? — Książęta z rodu Piasta budują państwo polskie. — Mieszko zabezpiecza państwo swoje od napadów niemieckich.

II. Państwo polskie przechodzi różne koleje, dochodzi do potęgi, upada i znów się odnawia 9

Bolesław Chrobry rozszerza granice Polski i budzi podziw sąsiadów. — Bolesław zdobywa Pragę i Kijów i walczy z Niemcami. — Jak żyli kmiecie za Bolesława Chrobrego? — Duchowieństwo i bogactwa polskie. — Upadek i odnowienie państwa polskiego — Bolesław Szczodry albo Śmiały chce wrócić Polsce dawną świetność. — Bolesław Krzywousty, junak i rycerz. — Rycerstwo czyli szlachta osiada na roli. — Panowie dostają na wieczne czasy głos w rządzie. — Polska prowadzi wojny krzyżowe. — Najazd Tatarów niszczy naszą ziemię. — Jak powstały nasze miasta? — Jak powstały wsie na prawie niemieckim? — Różne stany naszego społeczeństwa.

III. Polska walczy z ostatkami słabości i umacnia się jako potęga w Europie 27

Polacy walczą z niemczyzną w swoim kraju. — Władysław Łokietek walczy o zjednoczenie Polski. — Polska krwią sżywa. —

Kazimierz Wielki, „Król chłopów”, zaprowadza w Polsce ład i sprawiedliwość. — Urządzenie państwa za Kazimierza Wielkiego.

IV. Szlachta poczyna się wynosić nad inne stany. —
Polska z Litwą się łączy 34

Pierwsze ważne przywileje szlachty polskiej. — Wielka myśl panów polskich o połączeniu Litwy z Polską. — Rządy królowej Jadwigi. — Polacy i Litwini zwyciężają Krzyżaków. — Król Jagiełło nadaje szlachcie przywilej nietykalności osobistej. — Naród polski zagospodarowuje zdobyte ziemie ruskie. — Czechy i Węgry szukają sojuszu z Polską.

V. Jakie zmiany dokonały się w Polsce za panowania
Jagiellonów 43

O sejmach polskich. — O dzielności i męstwie Polaków. — Początek pańszczyzny i ucisku chłopów. — Jakie prawa, dogodne dla siebie, szlachta uchwaliła za królów: Jana Olbrachta, Aleksandra i Zygmunta Starego? — Wojny i polityka za Zygmunta Starego. — Reformacja kościoła. — Złote czasy w Polsce za Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. — Oświata Polska w złotych czasach. — Duch złotych czasów Polski. — Co się działo za króla Zygmunta Augusta w polityce?

VI. Polacy prowadzą wojnę z Moskwą i stają u szczytu
potęgi 64

Król Henryk Walezy. — Szcześliwy obiór króla Stefana Batoryego. — Wprowadzenie włościan do armji polskiej. — Zaprowadzenie trybunałów walki z panami. — Wojna z Moskalami. — Za króla Zygmunta III Polacy zaczynają prześladować heretyków. — Rządy Zygmunta III. — Wojny z Moskwą. — Wojny ze Szwecją i Turcją. — Śmierć Żółkiewskiego. — Potęga Polski.

VII. Polska ratuje się z potopu szwedzkiego i walczy
o Ukrainę 74

Przez zbytek jednego stanu inne marnieją. — Szlachta traci ochotę do wojowania. — Rządy sejmikowe i rządy magnatów. — Szlachta zamienia kozaków w chłopów pańszczyźnianych. — Wojny kozacko-chłopskie. — Król Jan Kazimierz kończy wojny kozackie. — Szwedzki otop zalewa Polskę. — Lud polski powstaje przeciw Szwedom. — Wojny o Ukrainę. — Bunt wojska i wojny domowe.

VIII. Polska traci znaczenie w Europie 86

Obiór króla Michała. — Szlachta nie chce wojować z Turkami. — Szlachta przychodzi do opamiętania i jeszcze raz osłania swoją ojczyznę. — August II niszczy Polskę wojnami dla swojego interesu.

IX. Szlachta, broniąc się przed rządem samowładnym, zapomina o obronie niepodległości kraju 91

Zniesienie wojska. — Upadek obyczajów, nauki, oświaty i prawdziwej religii. Car Piotr zaczyna się opiekować inowiercami, a potem całą Polską.

X. Polacy zmagają się z opieką Rosji i zaczynają ojczyznę naprawiać 95

Sumienie się budzi. — Król Stanisław August Poniatowski. — Rosja spełnia gwałt na wolnym narodzie i wywozi polskich senatorów. — Konfederacja Barska i pierwszy bój w obronie wolności. — Pierwszy rozbiór Polski. — Robota nad naprawą Ojczyzny coraz się wzmacnia. — Dobrzy obywatele polepszają los kmieci. — Bzdą rośnie w siłę, a kraj w zamożność.

XI. Rosyjska opieka kością w gardle Polsce stanęła . . . 106

Polacy postanawiają odrazu skończyć ze złem, co trapi ojczyznę. — Sejm czteroletni. — Konstytucja 3-go Maja. — Moskale i zdrajcy niszczą dzieło 3-go Maja. — Drugi rozbiór Polski. — Ostatni sejm polski w Grodnie. — Powstanie Kościuszki wybucha. — Kościuszkę i sprawa chłopska. — Powstanie się rozszerza. — Powstanie upada. — Trzeci rozbiór Polski.

XII. Naród polski odzyskuje znów niepodległość 121

Pierwsze lata po rozbiorach. — Zniszczenie Polski. — Polacy łączą się z Francją dla wywalczenia wolności. — Dąbrowski tworzy Legiony. — Z ziemi włoskiej do polskiej. — Ciężkie chwile Legionów. — Co się działo w kraju? — Polska odzyskuje niepodległość w postaci księstwa Warszawskiego. — Jak się rządziło księstwo Warszawskie? — Księstwo Warszawskie prowadzi szczęśliwą wojnę. — Rok 1812.

**XIII. Królestwo polskie pod berłem cara rosyjskiego
i wojna z Moskwą 1830—31 roku 136**

Kongres Wiedeński. — Królestwo Polskie. — Pomyślny rozwój Królestwa Polskiego. — Car pokazuje właściwe oblicze. — Zabór austriacki. — Zabór pruski. — Śląsk i dawne prusy królewskie. — Rzeczpospolita krakowska. — Spiski, do powstania wiodące. — Wojna Polski z Rosją wybucha w r. 1830. — Zwlekanie rządu i wodzów. — Boje wojsk polskich. — Upadek powstania.

**XIV. Wzrastanie ucisku. — Nowe boje o niepodległość. —
Hasła ludowe 151**

Marsz wojska polskiego przez Niemcy. — Wychodźcy kierują polityką Polski. — Wyprawa Zaliwskiego, spisek Konarskiego i spisek na Syberji. — Po przegranej wojnie. — Poznańskie przoduje innym dzielnicom. — Próba powstania w r. 1846. — Uwłaszczenie chłopów w Galicji i ulgi w zaborze rosyjskim. — Powstanie Poznańskie w r. 1848. — Politykę biorą w swoje ręce ludzie umiarkowani. — Zabór rosyjski cierpi najbardziej.

XV. Powstanie 1863 r. 164

Pięciu poległych. — Rządy delegacji. — Manifestacje. — Spiski. — Powstanie się zaczyna. „Biali“ przystępują do powstania. — Powstanie w krajach zabranych. — Rachuby na pomoc Europy zawiodły. — Romuald Traugutt. — Koniec powstania.

XVI. Społeczeństwo porzuca politykę walki o niepodległość. 180

Rząd rosyjski działa. — Praca u podstaw. — Zabór pruski i polityka Bismarka. — Zabór austriacki doznaje lepszego losu.

**XVII. Lud wiejski i miejski wchodzi świadomie do życia
narodowego 186**

Ruch robotniczy i chłopski. — Prześladowanie unitów na Podlasiu i w ziemi Chełmskiej. — Opór ludu. — Rzezie ludu polskiego. — Jak car skasował unję? — Ruch chłopski ku oświacie w Królestwie. — Ruch robotniczy. — Liga Narodowa. — Praca społeczna i ludowa w Galicji. — Powstanie stronnictwa ludowego w Galicji. — Praca ludowa w zaborze pruskim. — Wojna rosyjsko-japońska i zaburzenia w Królestwie. — Rewolucja ogarnia Królestwo i Rosję. — Rewolucja w Polsce zamienia się w ruch narodowy.

Co nam przyniosła rewolucja 1905 roku? — Moskale niszczą, co my wybudujemy. — Rozprężenie w partjach. — Jakie straty ponosiliśmy w rolnictwie i w przemyśle przez związek z zaborcami. — Zbliża się wojna ludów. — Piłsudski tworzy związek armji polskiej. — Strzelcy Piłsudskiego wchodzą do Królestwa. — Co robiła Galicja? — Legjony okrywają się chwałą. — Legjony, jako związek wojska narodowego, zyskują miłość w społeczeństwie. — Zabór rosyjski oswobodzony od Moskali. — Budowanie nowego życia. — Losy Legjonów. — Ciężary okupacji. — Ogłoszenie Państwa Polskiego. — Pierwsze prace państwowe. — Pierwsze starcie. — Polska siła zbrojna. — Rada Regencyjna. — Polacy w Rosji. — Sprawa Chełmska. — Odpowiedź żołnierzy. — Zniżenie lotu. — Rząd Steczkowskiego. — Rada stanu. — Okres przełomowy. — Zjednoczona i niepodległa Rzeczpospolita.

Zakończenie 237

SPROSTOWANIE.

Przed przystąpieniem do czytania należy poprawić następujące błędy:

<i>Str.</i>	<i>wiersz</i>	<i>zamiast:</i>	<i>powinno być:</i>
106	w podtytule rozdziału	do razu	odrazu.
127	1	afrykańską	amerykańską
201	—	Tytuł rozdziału XVIII winien brzmieć: Niepodległa i Zjednoczona Rzeczpospolita.	
235	1	Dokonała tego przeważnie ludność cywilna i P. O. W.	Dokonały tego: Polska Siła Zbrojna, ludność cywilna i P. O. W.
237	13	do tehu	tehu do